

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/812/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2213207919
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holič
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2213207919.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedu senátu: JUDr. Martin Holič a členiek senátu: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a JUDr. Andrea Dudášová, v právnej veci navrhovateľa: Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, zastúpený Advokátskou kanceláriou ERASMUS LEGAL, s.r.o., Justičná č. 9, Bratislava, IČO: 36 789 615, proti odporkyni: U. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom U., S. č. X, o zaplatenie 258,32 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 10C/156/2013-57 zo dňa 20.04.2015, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.

Odporkyni sa náhrada trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh zamietol a uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi trovy konania do rúk právneho zástupcu navrhovateľa vo výške 54,44 Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Rozhodnutie odôvodnil s použitím ust. § 1 ods. 1 a 3, § 2 ods. 1 písm. a), b), g) a ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa, § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 2 písm. a) až i), § 4 ods. 3 a 5 Zák. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, § 37 ods. 1, § 39, § 40 ods. 1, § 52 ods. 1, 2, 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, § 54 ods. 1 a 2, § 517 ods. 1 a 2, § 544 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1 Nar. vlády SR č. 586/2008 Z.z., ako aj príslušnými článkami Smernice rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Vecne argumentoval tým, že zmluva bola uzavretá, úver bol poskytnutý. Návrh navrhovateľa je preto dôvodný čo do výšky žalovanej sumy vo výške 209,72 Eur, o ktorej skutočnosti súd už rozhodol svojím rozsudkom zo dňa 09.05.2013 pod č.k. 10C/156/2013-19. Predmetom tohto konania teda zostáva suma vo výške 48,60 Eur. V danom prípade súd poukazuje na tú skutočnosť, že úverová zmluva zo dňa 01.12.2006 neobsahuje všetky zákonom predpísané záležitosti a to najmä náležitosti zmluvy podľa ust. § 4 ods. 2 písm. a) Zákona č. 258/2001 Z.z. a to sumu počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, ak je to možné treba uviesť aj súčet týchto platieb s upozornením na možnosť účtovania kompenzácie ušlých výnosov, ak veriteľ chce túto možnosť využiť. Podľa § 4 ods. 5 cit. zákona teda od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Podľa názoru súdu teda navrhovateľ má nárok len na reálne poskytnuté finančné prostriedky, nemá nárok na zmluvné úroky, na zmluvnú pokutu ani na ostatné poplatky, nakoľko tie neboli v zmluve uvedené a to aj s poukazom na znenie § 4 ods. 5 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti súd návrh navrhovateľa vo výške 48,60 Eur zamietol. Pokiaľ sa týka dojednaní o zmluvnej pokute v úverových podmienkach (hlava 14 § 3 a § 4), ide o dojednanie absolútne neplatné. Sú písané veľmi drobným, voľným okom skoro nečitateľným

písmom, ako aj celé úverové podmienky. Dojednanie o zmluvnej pokute, ako to vyplýva z obsahu úverových podmienok, je zapracované medzi menej podstatné a menej významné obchodné podmienky, čo môže vyvolať u spotrebiteľa dojem, že aj táto je tak nedôležitá a nehovoriac o tom, že taký dojem vyvoláva aj veľkosť (alebo skôr malosť, drobnosť) písma, ktorým sú tieto podmienky písané. Úverové podmienky sú prakticky nečitateľné, teda nejasné, neurčité a teda aj neplatné. Navyiac je nutné uviesť, že dohodu účastníkov o zmluvnej pokute ťažko možno akceptovať ako súčasť obchodných podmienok. Podľa zákonného ustanovenia OZ zmluvná pokuta musí mať pre svoju platnosť písomnú formu a v danom prípade táto absentuje. Už len z toho vyplýva, že zákonodarca zmluvnú pokutu považuje za sankciu, ktorá má byť osobitne dojednaná v zákonom predpísanej písomnej forme. Nie ako napr. úroky z omeškania, kde tieto vôbec nemusia byť súčasťou zmluvy a napriek tomu pri omeškaní dlžníka veriteľ má podľa zákonného ustanovenia § 517 OZ požadovať úroky z omeškania v zákonom stanovenej a určenej výške. Preto jej obsiahnutie v úverových podmienkach nemožno akceptovať z hľadiska jej vážnosti a dôležitosti. OZ neobsahuje žiadnu zákonnú úpravu o tom, že zmluvné podmienky môžu byť obsiahnuté v tzv. všeobecných obchodných podmienkach. Takúto úpravu obsahuje len Obchodný zákonník, ktorý ale nie je možné aplikovať na tento spotrebiteľský vzťah, lebo je to nevýhodnejšie pre spotrebiteľa a to je dôvod neplatnosti. Okrem toho úverové podmienky sú tzv. typovými, kde ich obsah a rozsah a to, čo v nich bude alebo nebude a v akej forme a podobe určuje výlučne len navrhovateľ ako dodávateľ, ktorý tieto podmienky robí a formuluje. V podstate odporkyňa ako spotrebiteľ ich obsah zásadným spôsobom ani meniť nemôže. Ak chce spotrebiteľský úver získať, má možnosť len všetko podpísať a akceptovať. Nemá možnosť výberu a voľby pod neho. Navyiac úverové podmienky, súčasťou ktorých majú byť aj dojednania o zmluvných pokutách, nie sú podpísané ani navrhovateľom ani odporcom, pričom zákonné ustanovenia § 544 OZ vyžaduje na platnosť zmluvy o zmluvnej pokute písomnú formu. Jej nedodržanie je s poukazom na ust. § 40 ods. 1 OZ dôvodom jej absolútnej neplatnosti. Preto dospel súd k záveru, že dojednanie o zmluvnej pokute je absolútne neplatné. Na dôvod absolútnej neplatnosti pri tom musí súd prihliadnuť z úradnej povinnosti, aj keď sa toho nikto nedovoľáva. Ako nedôvodný preto súd zamietol návrh navrhovateľa vo zvyšku, teda v časti vo výške 48,60 Eur, poukazujúc na § 4 ods. 5 zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Navrhovateľ mal úspech v časti, v ktorej bolo jeho návrhu vyhovené. V tejto časti bola odporkyňa neúspešná, lebo bola zviazaná na úhradu. V časti, v ktorej bol návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietnutý, bol navrhovateľ neúspešný. Odporkyňa mala v tejto časti úspech, lebo nie je povinná zaplatiť to, čo žiada navrhovateľ. Vzhľadom na čiastočný úspech oboch účastníkov súd podľa ust. § 142 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, že navrhovateľovi priznal náhradu trov konania len v pomernej výške podľa miery jeho úspechu a neúspechu. Navrhovateľ žiadal o zaplatenie 258,32 Eur spolu s príslušným úrokom z omeškania. To predstavuje 100%. Úspešný bol v sume 209,72 Eur. Predstavuje to 81,28% ($258,32 : 100\%$, $209,72 : 258,32 = 81,28\%$) z toho čo žiadal. Neúspešný tak bol vo výške 18,72%. ($100\% - 81,28\%$). Pomer jeho neúspechu a úspechu tak predstavuje 62,56%. ($81,28\% - 18,72\%$). To je miera jeho úspechu v tomto spore. V takomto pomere má preto navrhovateľ právo na náhradu trov konania z účelne a správne vypočítaných trov konania. Navrhovateľ si vyčíslil náhradu trov konania celkom v sume 87,03. Ide o súdny poplatok a o trovy právneho zastúpenia. Ako však už bolo uvedené, navrhovateľ mal úspech vo výške 62,56%. Z tohto dôvodu má preto nárok na náhradu trov konania len do výšky 62,56% z dôvodne a účelne vynaložených trov. Preto bola navrhovateľovi priznaná náhrada trov konania v sume 54,44 Eur, ktorá zodpovedá vo výške 62,56%.

Proti tomuto rozsudku podal prostredníctvom právneho zástupcu odvolanie navrhovateľ, ktorý ho navrhol zmeniť tak, že návrhu vyhovie v celom rozsahu, resp. ho zruší a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie, uplatniac si náhradu trov konania, uplatniac odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. a), b), d) a f) O.s.p. Poukázal na to, že uzavretá úverová zmluva spĺňa všetky zákonom stanovené náležitosti tak, aby mohol byť poskytnutý úver považovaný za úver s úrokmi a poplatkami, keď sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti je len v prípade neuvedenia RPMN (§ 4 ods. 2 písm. g)), pričom v čase uzavretia zmluvy 07.12.2006 medzi obligatórne náležitosti zmluvy nepatrili údaje v zmysle písm. a) suma, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, a písm. i) výpočet nákladov uvedených v § 2 písm. c), ktoré neboli zahrnuté do výpočtu RPMN, a preto je právne posúdenie súdu ohľadom bezúročnosti a bezpoplatkovosti nesprávne. Zmluva však tieto náležitosti obsahovala, pričom pri výklade obligatórnych náležitostí spotrebiteľskej zmluvy treba venovať pozornosť tomu, či z celkového obsahu zmluvného dojednania je možné zistiť zákonom vyžadované údaje, nemožno obsah zmluvy vykladať príliš formálne. Strohá formalizácia uvedených náležitostí by totiž odporovala základným výkladovým pravidlám aplikačnej praxe, ako aj základnej zásade občianskeho práva o rovnosti účastníkov. Z cit. ust. § 4 ods. 2 písm. a) nevyplýva, že by zmluva mala obsahovať výšku, počet a termíny splátok istiny, výšku, počet a termíny splátok úrokov a výšku, počet a termíny splátok iných poplatkov zvlášť a jednotlivo,

čo vyplýva aj z dôvodovej správy. Odvolateľ zároveň poukázal na neprípustnosť bezhraničnej ochrany spotrebiteľa, ktorá nemôže byť nástrojom na porušenie základných zásad spravodlivého súdneho procesu a základných výkladových pravidiel, odkazujúc na rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6Co/155/2012 a odlišné stanovisko v rozhodnutí Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 547/2012. Navyiac zákon v ust. § 4 ods. 5 výslovne neuvádza, že v prípade neuvedenia výšky úroku za poskytnutie úveru sa poskytnutý úver považuje za bezúročný a bez poplatkov, pričom navrhovateľ povinnosť platiť úroky a prípadné poplatky spojené s poskytnutým úverom v zmluve, resp. v úverových podmienkach uvádza na viacerých miestach. Odporca sa podpisom úverovej zmluvy zaviazal na riadne a včasné splatenie poskytnutého úveru, svoju povinnosť si nesplnil a navrhovateľ preto požiadal o zaplatenie celého zostatku úveru, jeho nárok je v celom rozsahu odôvodnený. Odporca bol pri plnení dlhu pasívny, z 36 splátok uhradil v celosti len 22, pričom nepreukázal žiadne objektívne dôvody, ktoré by mu bránili v plnení dlhu.

Odporkyňa odvolací návrh nepodala, ani sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadrila.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky na jeho potvrdenie v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p.

Pretože odvolací súd preberá súdom prvého stupňa zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie navrhovateľom tvrdeného nároku, ktorý vo vyčerpávajúcom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatneného nároku, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec i správne právne posúdil, s poukazom na ust. § 219 ods. 2 O.s.p., odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od týchto záverov prvostupňového súdu odchýliť a preto nemôže dať za pravdu odvolateľovi.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ a odporca uzatvorili dňa 07.12.2006 úverovú zmluvu č. 3611347461. Úverová zmluva bola uzatvorená ako telefónna pôžička a teda vybavenie úveru v danom prípade prebiehalo telefonicky prostredníctvom bezplatnej zákazníckej linky navrhovateľa a následne písomnou komunikáciou. Odporkyňa telefonicky kontaktovala zamestnancov navrhovateľa za účelom získania úveru, t.j. finančnej hotovosti. Pri telefonickom vybavovaní úveru, na základe výzvy zamestnanca navrhovateľa odporkyňa nadiktovala všetky potrebné osobné údaje a údaje o zamestnávateľovi, ktoré boli následne zapracované do úverovej zmluvy, ktorá bola navrhovateľom odoslaná na podpis odporkyni spolu s úverovými zmluvnými podmienkami a ktorá ju podpísané spätne vrátila navrhovateľovi. Predmetom úverovej zmluvy bolo poskytnutie peňažných prostriedkov v sume 497,91 Eur. Odporkyňa sa zaviazala poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť v pravidelných mesačných splátkach vo výške 14,90 Eur, počet mesačných splátok 60, RPMN 29,30%. Odporkyňa bola zo strany navrhovateľa vyzvaná listom zo dňa 14.02.2011 k zosplateniu celého zostatku úveru vo výške 276,54 Eur v lehote 15 dní od odoslania výzvy, nakoľko riadne nespĺcala úver. Sporná istina vo výške 258,32 Eur pozostáva z istiny vo výške 209,72 Eur, z úroku z vyššie uvedenej istiny do času zosplatenia vo výške 26,59 Eur, z úroku z vyššie uvedenej zosplatennej istiny vo výške 16,05 Eur, zo zmluvnej pokuty vo výške 5,96 Eur a z úroku z omeškania od zosplatenia do dňa podania návrhu vo výške 54,46 Eur.

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že sa jedná o spotrebiteľský úver, na ktorý sa vzťahujú príslušné ustanovenia zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách, v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

Ustanovenie § 4 zákona 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy stanovuje, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu a taxatívne stanovuje,

aké náležitosti musí zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovať. Absencia niektorých týchto náležitostí nespôsobuje neplatnosť predmetnej zmluvy, ak už bol poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo ak bol dodaný tovar alebo poskytnutá služba, a to z dôvodu ochrany spotrebiteľa. Sankcia neplatnosti by totiž neprimerane tvrdo dopadala na spotrebiteľa, ktorý by tým stratil výhodu splátok, a mohol by sa tak dostať do ťažko riešiteľnej situácie, pretože spravidla finančné prostriedky z úveru už použil a nemá možnosť ich bezprostredne splatiť v celej výške.

Zákon o spotrebiteľských úveroch účinný v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy namiesto sankcie neplatnosti sankcionoval veriteľa tým, že od spotrebiteľa nemôže veriteľ požadovať úrok alebo poplatky, ktoré nie sú uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere (§ 4 ods. 5 zákona o spotrebiteľských úveroch).

Jednou z povinných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere je aj suma, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov (§ 4 ods. 2 písm. a) zákona o spotrebiteľských úveroch). Zákonom stanovené presné členenie a uvedenie jednotlivých čiastok úveru nie je svojvoľné, ale predstavuje prehľadné vymedzenie povinností dlžníka tak, aby sa dokázal zorientovať v ponuke a zároveň aby si veriteľ voči dlžníkovi nemohol uplatňovať aj nároky, na ktoré nemá právo.

Analyzujúc túto náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom je potrebné dospieť k záveru, že primárnemu účelu právnej úpravy normami spotrebiteľského práva (ktorým je zrozumiteľnosť pre spotrebiteľa a ochrana tohto, z povahy veci slabšieho účastníka právneho vzťahu) zodpovedá len taký výklad cit. ustanovenia, ktorý každý z atribútov vyjadrených v zákone slovami „suma“, „počet“ a „termíny splátok“ viaže ku každej z tam uvedených zložiek spotrebiteľského úveru majúceho sa v konečnom dôsledku zaplatiť, teda ako k istine, tak i k úrokom a tiež k prípadným iným poplatkom. Naplneniu uvedeného účelu preto nemôže učiniť zadosť zmluva neobsahujúca aj vyčíslenie čiastkových súm reprezentujúcich jednotlivé čiastkové položky, čo je navzdory odchylnosti takejto úpravy spotrebiteľských úverov od úpravy úverov všeobecne práve dôkazom zvýšenej pozornosti venovanej ochrane spotrebiteľa (ktorý by pri rozhodovaní sa, či zmluvu uzavrie, nemal byť zavádzaný ani problematickými údajmi, z ktorých nemusí byť schopný vyvodit', aké bude skutočné navýšenie sumy reálne mu poskytnutej a teda i celková cena, za ktorú si požičiava a ktorú takto bude povinný veriteľovi vrátiť).

Na práve uvedené treba usudzovať predovšetkým preto, že vyššie spomínanému záujmu na čo najväčšej prehľadnosti dojednaní pre spotrebiteľa doslova odporujú formulácie, vyžadujúce od spotrebiteľa uvažovať s matematickými operáciami a navyše za použitia viacerých pojmov, nezriedka „roztrúsených“ v rôznych častiach listín spotrebiteľovi predkladaných (ale aj nepredkladaných) na podpis, v ktorých sa tak logicky možno „stratiť“.

Súd prvého stupňa preto správne pristúpil k prieskumu, či zmluva o úvere obsahuje všetky náležitosti vyžadované zákonom o spotrebiteľských úveroch, a dospel k správne záveru, že predmetná zmluva neobsahuje základnú obsahovú náležitosť podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona, t.j. rozčlenenie splátok úveru na istinu, úroky a iné poplatky (§ 4 ods. 2 písm. a) zákona). Nerozčlenenie jednotlivých splátok na istinu, úroky a iné poplatky nemôže byť považované za splnenie povinnosti, ktorá expressis verbis vyplývala z vyššie cit. ust. zákona o spotrebiteľských úveroch. Zároveň bolo potrebné prihliadnuť na to, že v zmluve nie je uvedená výška úroku, je v nej uvedená len ročná percentuálna miera nákladov. Navrhovateľovi preto v zmysle § 4 ods. 5 zákona nevzniklo právo na zaplatenie úroku tak, ako si ho uplatnil v žalobnom návrhu.

Čo sa týka nároku na zmluvnú pokutu, ani tento podľa odvolacieho súdu nebol dôvodný, a to pre správne právne posúdenie súdu prvého stupňa, ktorý skonštatoval, že dojednania o zmluvnej pokute sú absolútne neplatné.

Odvolací súd považuje predmetnú zmluvnú pokutu za dojednanú neplatne a neúčinne na základe správnej argumentácie prvostupňového súdu, ktorý skonštatoval, že dohodu účastníkov o zmluvnej pokute ťažko možno akceptovať ako súčasť všeobecných úverových podmienok. Podľa zákonných ustanovení § 544 Občianskeho zákonníka zmluvná pokuta musí mať pre svoju platnosť písomnú formu. Už len z tohto vyplýva, že zákonodarca zmluvnú pokutu považuje za sankciu, ktorá má byť osobitne dojednaná a to v zákonom predpísanej písomnej forme. Preto jej obsiahnutie v úverových zmluvných podmienkach nemožno akceptovať z hľadiska jej vážnosti a dôležitosti. Dojednanie o zmluvnej pokute, ako to vyplýva z obsahu obchodných podmienok, je zapracované medzi menej

podstatné a menej významné obchodné podmienky, čo môže vyvolať u spotrebiteľa dojem, že aj táto je tak nedôležitá, takýto dojem vyvoláva aj veľkosť resp. drobnosť písma, ktorým sú tieto podmienky písané. Okrem toho obchodné podmienky sú tzv. typovými, kde ich obsah a rozsah a to, čo v nich bude alebo nebude a v akej forme a podobe, určuje výlučne len navrhovateľ ako dodávateľ, ktorý tieto podmienky formuluje. V podstate odporca ako spotrebiteľ ich obsah zásadným spôsobom ani meniť nemôže. Ak chce spotrebiteľský úver získať, má možnosť len všetko podpísať a akceptovať. Nemá možnosť výberu a voľby podmienok. Je nutné tiež uviesť, že ide o vzťah spotrebiteľský podľa zák. o spotrebiteľských úveroch, podľa zák. ust. Obč. zák. Navyiac obchodné podmienky súčasťou, ktorých majú byť aj dojednania o zmluvných pokutách, nie sú podpísané navrhovateľom ani odporcom, pričom zák. ust. § 544 Obč. zák. vyžaduje na platnosť zmluvy o zmluvnej pokute písomnú formu. Jej nedodržanie je s poukazom na ust. § 40 ods. 1 Obč. zák. dôvodom jej absolútnej neplatnosti. Na dôvod absolútnej neplatnosti pritom musí súd prihliadnuť z úradnej povinnosti aj keď sa toho nikto nedovolá. Vzhľadom na to, že neexistuje platné dojednanie o zmluvnej pokute, nemá navrhovateľ právo požadovať od odporcu zaplatenie zmluvnej pokuty.

V tejto súvislosti odvolací súd podporne poukazuje na argumentáciu obsiahnutú v náleze Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 3512/11, ktorý poukázal na to, že samotným východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to aj so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Zákonodarcia sa preto pokúsil vyrovnáť túto faktickú nerovnosť cestou práva, a to formou obmedzení autonómie vôle [por. nález Ústavného súdu zo dňa 15.06.2009, sp. zn. I.ÚS 342/09 (N 144/53 SbNU 765)]. V spotrebiteľskom práve je dodávateľ vo fakticky výhodnejšom postavení, pretože má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému svoje služby poskytuje. A preto okrem obmedzení vyplývajúcich z princípu rovnosti prostriedkov možno od dodávateľa tiež očakávať (prípadne i vyžadovať), že sa vo vzťahu k spotrebiteľovi bude správať vo všeobecnej rovine poctivo. Pokiaľ nepostupuje týmto spôsobom, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť jeho správania, a takémuto nepoctivému správaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu. V praxi sa zásada poctivosti prejavuje okrem iného tým, že text spotrebiteľskej zmluvy, obzvlášť ak ide o zmluvu formulárovú, má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný a logicky usporiadaný. Napríklad zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výrazne menšej veľkosti než okolitý text, nesmú byť umiestnené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikáciu všeobecných obchodných podmienok. Je potrebné zdôrazniť, že obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách na rozdiel napríklad od obchodných zmlúv majú slúžiť predovšetkým na to, aby nebolo potrebné do každej zmluvy prepisovať dojednania technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak nemôžu slúžiť na to, aby do nich v často neprehľadnej, zložito formulovanej a malým písmom písanej forme ukryl dodávateľ dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najskôr uniknú (napríklad rozhodcovská doložka alebo dojednanie o zmluvnej pokute). Pokiaľ tak i napriek tomu dodávateľ postupuje, nepočína si v právnom vzťahu poctivo a takému konaniu nemožno priznať právnu ochranu. V rámci spotrebiteľských zmlúv dojednania zakladajúce zmluvnú pokutu (podobne ako rozhodcovská doložka) zásadne nemôžu byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale len samotnej spotrebiteľskej zmluvy (listiny, ktorú spotrebiteľ podpisuje).

Vychádzajúc z vyššie uvedenej argumentácie potom odvolací súd zhodne s prvostupňovým uzatvára, že pokiaľ v rámci spotrebiteľskej zmluvy dojednanie o zmluvnej pokute nie je obsiahnuté priamo v podpísanej zmluve, ale iba v obchodných podmienkach, hoci vyhlásených za jej súčasť, zmluvnú pokutu nemožno považovať za platne písomne dojednanú (§ 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý sa s poukazom na § 1 ods. 2 v spojení s § 300 až § 302 Obchodného zákonníka, vzťahuje i na obchodnoprávne vzťahy). Nedostatok zákonom predpísanej písomnej formy právneho úkonu potom v zmysle § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka robí dohodu účastníkov absolútne neplatnou. Z neplatného zmluvného dojednania potom nemôže vzniknúť oprávnenie, ani povinnosť. Prvostupňový súd tak správne žalobu aj v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty zamietol.

K námietke odvolateľa, že súdy svojím postupom poskytujú spotrebiteľovi neprimeranú ochranu, odvolací súd uvádza, že ochranu spotrebiteľa možno podriať pod ústavný princíp rovnosti, ktorú možno ponímať ako rovnosť formálnu, ktorú má zabezpečiť zákonodarcia pri tvorbe právneho poriadku alebo rovnosť faktickú, ktorá môže byť zabezpečená priamo zákonodarcom pri použití tzv. pozitívnej diskriminácie pri existencii faktickej nerovnosti alebo hendikepu. Ale i tam, kde sa zákonodarcia

nevydal cestou vedomého zvýhodnenia slabšieho, aby dal prednosť rovnosti faktickej pred formálnou, ponecháva súdom, ktoré pozitívne právo aplikujú, priestor pre riešenie napätia medzi neúplnosťou písaného práva a povahou konkrétneho prípadu cestou aplikácie ústavných princípov v materiálnom poňatí právneho štátu. Východiskom ochrany spotrebiteľa je potom postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza k záväzkovému vzťahu, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv.

Ústavný princíp rovnosti sa premieta i do súkromného práva a prejavuje sa v súkromnoprávných vzťahoch. Doktrína rovnosti v súkromnoprávných vzťahoch vyžaduje, že súkromné právo garantuje každému čo najširšiu mieru možnosti slobodného konania, avšak práve preto, že ju garantuje každému, musí ju zároveň u niektorých obmedziť, aby bola zaručená všetkým. Zo stretu autonómie vôle a z idey rovnosti potom vyplýva ochrana slabšej zmluvnej strany a to s cieľom dosiahnutia vyváženej pozície, teda spravodlivosti, ekvity, či rovnováhy zúčastnených záujmov. Vo vzťahoch, v ktorých vystupujú strany, ktorých pozície sú značne nerovnovážne sa nemožno uspokojiť s tým, že obom stranám budú poskytnuté rovnaké právne prostriedky, teda formálna rovnosť, lebo v skutočnosti nerovnosť východných prostriedkov spôsobuje i nerovnosť vo výsledku samotnom. Riešenie tejto situácie je v tom, že slabšej zmluvnej strane (typicky spotrebiteľovi) je priznaných viac práv a silnejšej zmluvnej strane (dodávateľovi) je uložených viac povinností. Účelom danej právnej úpravy je teda snaha o dosiahnutie skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické informačné a iné rozdiely, ktoré medzi stranami panujú. Aby bola dosiahnutá rovnosť, je nutné nerovnosť východných pozícií korigovať rovnako nerovnou úpravou práv a povinností.

V pozitívnom práve sa potom ochrana spotrebiteľa premieta do podoby vyššej informačnej povinnosti dodávateľa, do práv spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy, do podoby zákazu niektorých dojednaní v spotrebiteľských zmluvách, či do podoby príkazu v pochybnostiach o význame spotrebiteľských zmlúv vykladať ich pre spotrebiteľa najpriaznivejšie. Princíp autonómie vôle a princíp rovnosti je doplňovaný a korigovaný princípom ekvity či spravodlivosti. Keďže v spotrebiteľskom práve je dodávateľ vo fakticky výhodnejšom postavení, lebo má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, tak okrem obmedzenia vyplývajúceho z vyššie uvedeného princípu rovnosti prostriedkov, možno od dodávateľa očakávať i vyžadovať, že sa vo vzťahu k spotrebiteľovi bude správať vo všeobecnej polohe poctivo. Ak nepostupuje týmto spôsobom, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť svojho konania a takémuto nepoctivému konaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu. V praxi sa zásada poctivosti prejavuje okrem iného i tým, že text spotrebiteľskej zmluvy má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný, logicky usporiadaný.

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu, pokiaľ súd prvého stupňa návrh navrhovateľa zamietol, rozhodol vecne správne, a preto odvolací súd v súlade s ustanovením § 219 ods. 1 O.s.p. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, vrátane rovnako vecne správneho závislého výroku o náhrade trov konania, odvolaním osobitne nenapadnutého, potvrdil.

V odvolacom konaní plne úspešnej odporkyni vzniklo podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. právo na náhradu trov konania voči v odvolaní neúspešnému navrhovateľovi. Odporkyňa si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila, preto jej odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.